

Sprawozdanie z konferencji „Technologie edukacyjne – tradycja, współczesność, przewidywana przyszłość”

W dniach 27–28 maja 2010 roku odbyła się w Toruniu IX Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Technologie edukacyjne – tradycja, współczesność, przewidywana przyszłość*, która została objęta patronatem Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika prof. dr hab. Andrzeja Radziwińskiego, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. dr hab. Barbarę Kudrycką, Minister Edukacji Narodowej Katarzynę Hall, Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotra Całbeckiego oraz Prezydenta Miasta Torunia Michała Zaleskiego.

Konferencja została zorganizowana przez Katedrę Dydaktyki i Mediów w Edukacji Wydziału Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika przy współpracy z: Wyższą Szkołą Pedagogiczną ZNP w Warszawie, Wyższą Szkołą im. Pawła Włodkowica w Płocku, Wyższą Szkołą Zawodową we Włocławku, Wydawnictwem Adam Marszałek, Ogólnopolską Szkołą Informatyczną – OSI CompuTrain, Instytutem Edukacyjnych Technologii Informatycznych, oraz firm specjalizujących się w oprogramowaniu edukacyjnym takich, jak: Vulcan, Testico, Dreamtec, ProgMan Software, IVONA Text-To-Speech. Wspierały nas wydawnictwa: 45 minut Toruński Przegląd Oświatowy, IPS International Publishing Service, Young Digital Planet, Reeducacja.pl oraz Agraf.

Konferencja trwała dwa dni. Pierwszego dnia odbywała się sesja plenarna oraz posiedzenie Rady ds. Edukacji Informatycznej i Medialnej. Drugiego dnia odbyła się jedna sesja plenarna oraz ze względu na liczbę uczestników, trzy sesje równoległe. Brało w niej udział ponad 120 uczestników i zaproszonych gości, zarówno przedstawiciele polskiego środowiska naukowego, jak i zagranicznego, nauczycieli oraz przedstawiciele firm. Wystąpiło w niej prawie 80 prelegentów, którzy poruszali różne zagadnienia takie, jak: tradycja i współczesność technologii informacyjnej, od środków dydaktycznych do technologii informacyjno-komunikacyjnych w edukacji, teoretyczne podstawy kształcenia na odległość – interdyscyplinarne ujęcie, modele edukacji, wizja nowej dydaktyki, doświadczenia w zakresie kształcenia (się) telematycznego – zagadnienia doboru treści, metody, dostrzegalne skutki (pozytywne i negatywne), pedagogiczne pytania o modele kształcenia telematycznego, podstawy aksjologiczne, kanony, obowiązkowa edukacja, swobodne kształcenie się, granice odpowiedzialności, pytania o odpowiedzialność indywidualną i wspólnotową. Omawiane były także tematy neuronauki we współczesnej i przyszłej edukacji, tradycje i przyszłość edukacji medialnej i edukacji informatycznej, komputerowa diagnostyka i terapia pedagogiczna, jej

cele, kierunki działań, przyszłość, rola nowych technologii w edukacji (multimedia, narzędzia interaktywne, serwery edukacyjne). Tematyka dotyczyła również społecznych aspektów mediów oraz estetyki medialnej – poststrukturalizm i pedagogika.

Powitania uczestników oraz uroczystego otwarcia konferencji w imieniu Komitetu Naukowego i Organizacyjnego dokonał prof. zw. dr hab. Bronisław Siemieniecki, który świętował potrójny jubileusz: swoje sześćdziesiąte urodziny, czterdziestolecie pracy naukowej oraz dwudziestą rocznicę istnienia Toruńskiej Szkoły Pedagogiki Medialnej, której jest twórcą. Po powitaniu nastąpiły wystąpienia Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Dziekana Wydziału Nauk Pedagogicznych UMK, oraz przedstawiciela Ministerstwa Edukacji Narodowej i Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Podczas wystąpień poświęconych jubileuszom, wielu znamienitych gości wyraziło uznanie dla osoby Pana Profesora oraz jego dorobku naukowego. Odczytane także zostały liczne listy gratulacyjne z wielu krajowych i zagranicznych ośrodków naukowych.

Obrady plenarne otworzyło wspólne wystąpienie prof. zw. dr hab. Tadeusza Lewowickiego oraz prof. zw. dr hab. Bronisława Siemienieckiego pt. *Technologie edukacyjne – tradycja, współczesność, przewidywana przyszłość*. Przedstawili oni fazy rozwoju technologii edukacyjnych w Polsce, w tym początki prac badawczych w latach 60. nad oddziaływaniem technicznych środków dydaktycznych na proces edukacyjny. O zderzeniu nurtu technologiczno-technicznego z nurtem humanistycznym w latach 90. przypomniał prof. Siemieniecki. Pojawiła się wówczas nowa myśl, która zaowocowała powstaniem wielu ośrodków naukowych w Polsce, w tym m.in. we Wrocławiu, Poznaniu, czy Toruniu. Profesor podkreślił także dużą rolę, jaką odegrali nauczyciele w tym procesie. Zdaniem profesora media będą coraz bardziej oddziaływały na naszą rzeczywistość, a system edukacyjny będzie przedmiotem wielu kolejnych dyskusji w ramach społeczeństwa medialnego.

Kolejne wystąpienie pt. *Proces kształcenia w ujęciu kognitywistycznym* wygłosił prof. zw. dr hab. Stanisław Juszczyk, który zaprezentował wyniki badań nad mózgiem i kierunki wykorzystania tej wiedzy w procesie kształcenia. Zaznaczył przy tym, że konieczne jest podejmowanie dyskusji nt. modernizacji współczesnej dydaktyki w kierunku neurodydaktyki. Podczas prezentacji podkreślił znaczenie, jakie odgrywa diagnozowanie predyspozycji uczniów do nauki i dobór odpowiednich strategii uczenia się do ich preferencji. Przytoczył wyniki międzynarodowych badań PIRLS (umiejętności 10-letnich uczniów w zakresie czytania) oraz PISA (umiejętności 15-letnich uczniów w zakresie czytania)

i rozumowania w naukach humanistycznych, rozwiązywania problemów matematycznych oraz rozumowania w naukach przyrodniczych w sytuacjach życia codziennego). Wyniki tych badania wskazują, że w czołówce są takie kraje jak Finlandia, Korea, czy Japonia, które diagnozują swoich uczniów pod kątem późniejszego doboru odpowiednich stylów uczenia się (indywidualne podejście do ucznia). Profesor Juszczyk podkreślił, że w Polsce cały czas brakuje tego typu rozwiązań. Zaznaczył również, że konieczne jest dobranie odpowiednich form edukacyjnych do preferencji sensorycznych uczniów – poznania indywidualnych różnic w zakresie sposobu przebiegu czynności poznawczych. Przypomniał także początki neurodydaktyki odwołując się do roku 1988 r. i osoby Gerharda Preissa, którego zdaniem okres przedszkolny to „złote lata” w procesie edukacji. Profesor podkreślił także niewielkie upowszechnienie wyników badań mózgu wśród nauczycieli i nie tylko.

Wystąpienia wygłosili ponadto m.in.:

Prof. dr hab. inż. Janusz Morbitzer (Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków) o *Odpowiedzialności jako kategorii aksjologicznej w świecie współczesnych mediów*. Podczas wystąpienia omówione zostało zagadnienie odpowiedzialności w relacjach człowiek – media – człowiek na kilku płaszczyznach. Odpowiedzialność: wobec innych ludzi; za siebie i za własny rozwój; za innych; za kształtowanie świata wartości; za zaniechanie czynności. Profesor przekonywał, że *być człowiekiem to znaczy być odpowiedzialnym*. Nawiązał tym samym do problemu odpowiedzialności w Internecie, w którym zmianie uległa rola internauty z *information Taker* na *information Maker*. W prezentacji została przedstawiona nowa teoria uczenia się w epoce cyfrowej – konektywizm. Nacisk położony został ponadto na konieczność poszukiwania stałych punktów odniesienia.

Prof. dr hab. inż. Włodzimierz Gogołek (Uniwersytet Warszawski) o *Krzyku niekompetencji młodych obywateli wirtualnego świata*. Profesor poruszył temat manipulacji w sieci. W swoim wystąpieniu przytoczył wyniki badań nt. deklaratywnych źródeł wiedzy, które prezentuje poniższa tabela:

Deklaratywne źródło wiedzy (w %)				
Źródło	gimnazjum	liceum	III rok studiów	V rok studiów
Nauczyciel	61	47	62	44
Internet	39	53	38	56

Prof. doc. Piero Crispiani (Uniwersytet Macerata, Włochy) o *Technology and cognitive processes: lights and shadows*. Podczas wykładu podkreślił, że na każdym kroku należy weryfikować, czy węzły, na których buduje się wiedzę, to węzły, które przyciągają, czy niszczą myślenie. Omówił także trzy koncepcje, które dotyczą zarządzania wiedzą. Koncepcja liniowa, sieciowa i spiralna.

Prof. zw. dr hab. Jan Madey (Uniwersytet Warszawski) wygłosił referat o *Działalności Rady ds. edukacji informatycznej i medialnej*. Omówione zostały cele funkcjonowania Rady ds. Edukacji Informatycznej i Medialnej. Profesor zapoznał także z procesem opracowywania dokumentu dla Ministerstwa Edukacji Narodowej. Wspomnił o trudnościach z decyzyjnością, które w ostatnim czasie wystąpiły po stronie Ministerstwa oraz jakie to miało konsekwencje w działalności Rady.

Prof. dr doc. Harald Nilsen (Nesna University/College, Norwegia) w swoim wystąpieniu o *Computer & Internet in Childhood and Elementary school* [*Komputer i Internet we wczesnym dzieciństwie i w szkole podstawowej*] przekonywał, iż w społeczeństwie i w szkole rozwoju technologii nie można zatrzymać. Zdaniem Profesora ważne są krytyczne głosy domagające się odpowiedzi na temat wartości, jakie reprezentują Microsoft, Compaq Computer, Net School Corporation, IBM, Apple, Dell oraz inni producenci sprzętu komputerowego i oprogramowania. Wykład oparty został na badaniach przeprowadzonych wśród dzieci w wieku 4 i 5 lat do 8 i 9 lat. Profesor przytoczył wypowiedź polskiego nauczyciela, że: *dzieci mają wrodzone predyspozycje kognitywne i są ciekawe świata w większym stopniu niż komputer*.

Prof. dr hab. Maria Kozielska (Politechnika Poznańska) podczas wykładu o *Technologiach informacyjnych i wizualizacji treści w kształceniu technicznym* omówiła problematykę przekazu informacji, który ma wpływ na odbiór jej treści. Zaprezentowała użyteczność wizualizacji w edukacji, omawiając jednocześnie wyniki własnych badań, które zostały przeprowadzone w 4 Politechnikach – Białostockiej, Poznańskiej, Szczecińskiej i Śląskiej. Wyniki potwierdziły, że wyższe osiągnięcia w nauce spowodowała wizualizacja treści przedmiotu przy użyciu technologii informacyjnych i wykorzystanie przez studentów środków zgodnie z ich własnymi preferencjami sensorycznymi.

Dr Erik Bratland (Norwegia) w wykładzie *Digital literacy in school* omówił pojęcie „alfabetyzacji cyfrowej”, czyli umiejętności wykorzystania dostępnych narzędzi cyfrowych w procesie edukacji. Przytoczył przykład nowej norweskiej reformy szkolnictwa *Promocja wiedzy*, w której pojawił się zapis, że umiejętności cyfrowe są tak samo ważne jak umiejętność czytania i pisanie. Zwrócił

także uwagę słuchaczy na to, że zawsze należy uwzględniać kontekst społeczny i kulturowy we wprowadzaniu edukacji cyfrowej. Zaniedbania w tych obszarach mogą przyczynić się do wykluczenia społecznego.

Podczas wielu wystąpień, a także w kularach, poruszone zostały ponadto inne liczne zagadnienia dotyczące m.in: Teoretycznych podstaw kształcenia na odległość – interdyscyplinarne ujęcie, modele edukacji, wizja nowej dydaktyki; Doświadczenia w zakresie kształcenia (się) telematycznego – zagadnienia doboru treści, metody, dostrzegalne skutki (pozytywne i negatywne), a także pedagogicznych pytań o jego modele, podstawy aksjologiczne, kanony, obowiązkową edukację, swobodne kształcenie się, granice odpowiedzialności, pytania o odpowiedzialność indywidualną i wspólnotową; Tradycji i przyszłość edukacji medialnej i edukacji informatycznej; Komputerowej diagnostyki i terapii pedagogicznej; Roli nowych technologii w edukacji (multimedia, narzędzia interaktywne, serwery edukacyjne); a także Społecznych aspekty mediów.

Za kulisami poza nieoficjalnymi dyskusjami i rozmowami na tematy konferencyjne, zawierane były również ważne kontakty i znajomości pomiędzy przedstawicielami różnych środowisk naukowych zarówno polskich, jak i zagranicznych.

Konferencji towarzyszyły również prezentacje firm. Pokazy i wystąpienia poświęcone były głównie produktom i dorobkowi poszczególnych oferentów, a także nawiązywaniu współpracy pomiędzy nauką a gospodarką. Firmy w znacznej mierze przedstawiały swój techniczny asortyment, który z powodzeniem można wykorzystać w edukacji – tablice interaktywne i multimedialne.

Imprezą towarzyszącą IX Międzynarodowej Konferencji Naukowej *Technologie edukacyjne – tradycja, współczesność, przewidywana przyszłość* była wystawa w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, poświęcona dorobkowi naukowemu oraz drodze naukowej prof. zw. dr hab. Bronisława Siemienieckiego, który świętował potrójny jubileusz: swoje sześćdziesiąte urodziny, czterdziestolecie pracy naukowej oraz dwudziątą rocznicę istnienia Toruńskiej Szkoły Pedagogiki Medialnej, którą sam tworzył.

Dariusz Raczkowski

Doktorant na Wydziale Nauk Pedagogicznych
Uniwersytet Mikołaja Kopernika